

Lliteratura asturiana

MIGUEL RAMOS CORRADA

I. LA LLITERATURA ASTURIANA DENDE LOS SOS ANICIOS HASTA L'AÑU 1974

A) EL FORXAMIENU DE LA SERIE LLITERARIA ASTURIANA (s. XVII y XVIII)

Anque'n llingua asturiana hubiere una lliteratura enantes del sieglu XVII, ésta nun se llantó por escritu; hebio de ser, por tanto una lliteratura de tresmisión oral y de caráuter popular, como dexen entever dalgunos de los restos formales qu'atopamos na primera lliteratura emprentada. Per otru llau, los primeros autores de nome conocíu algamen hasta nós a través d'una antoloxía espublizada por Xosé Caveda nel añu 1839, anque ellos son del s. XVII, esto quiere dicir, tamién, que la nuesa lliteratura taba avezada a circular al marxén de la emprenta.

El primer autor ye Antonio González Reguera, "Antón de Marirreguera" (1605-?), clérigu que fai una lliteratura na que s'entemez l'embaecimientu colo didáuticu-moralizante y too ello averao al ámbetu rural y campesín; nesi sen van les sos fábulas mitolóxicas (*Dido y Eneas, Hero y Leandro, Píramo y Tisbe*) y el so entremés *L'ensalmador*, pieza cola que s'entama (o se sigue) un teatru qu'espoixará dempués, nos primeros años del s. XX.

A González Reguera débese-y tamién el primer diálogu políticu n'asturianu, cada una esta que se convertirá nuna tópica lliteraria na nuesa llingua, y un poema de circunstancies dedicáu a Santa Olaya.

Col sieglu XVIII dase un saltu cuantitativu nel emplegu la llingua asturiana na lliteratura; ensin embargu, les temes llimítense, sobre too, a la crítica social y política, cola esceición de Fernández Cepeda, ensin perder la ironía; na cada una poemática empónense de forma cuasi asoluta los dialoguismos (monólogu, diálogu, etc.). Esto fai que dalgunes de les viesques abiertes por "Marirreguera" na serie lliteraria asturiana piéllense (La veta erótica, l'embaecimientu...) y a la escontra profiase nel desendolcu

los asuntos nel ámbetu campesín, aunque les referencies crítiques se faigan sol mundiu urbanu (suel ser un campesín el que cuenta a los de so mesma castra los escalabros colos que s'atopó na villa).

Dientru del grupu de poetas del s. XVIII, alcontramos les siguientes tendencias:

— Una primera allegada a les idegues reformistes, na que se dexa sentir la influencia de Xovellanos. Equí tarien Xosefa Xovellanos (1752-1807) y Bruno Fernández Cepeda (1750-1803).

— Una segunda de signu conservador, representada por Antonio Balvidares Argüelles (1751-1792).

— Una tercera de caráuter barroquizante, con poemes comu *El Caballu* de Francisco Bernaldo de Quirós y Benavides, o *La Xudí* de Xuan González Villar.

Al llau d'estes tendencias atopamos dalguna qu'otra composición anónima, comu'l diálogu *Melecina n'Uviéu* y una riestra villancicos nos que s'amesta'l castellán col asturianu.

Cola llegada'l sieglu XIX, la serie lliteraria asturiana yá tenía unes llinies definitories: predominiu del versu, de les temes críticu-didáutiques, del tonu irónicu, asina comu del averamientu de los asuntos al mundiu del campu, llugar dende'l que se desamina la realidá y s'agüeya, pero enxamás oxetu poéticu en sí mesmu; y, p'acabar, l'emplegu de formes métriques tradicionales y de cadarmes poemátiques dialoguístiques.

B) PRIMER TORCIGAÑAMIENTU DE LA SERIE LLITERARIA ASTURIANA (1839-1895)

Col sieglu XIX, y, sobre too, dende la década de los treinta, cambien dalgunes coses: unes, de caráuter socio-cultural, esternes a la serie, y otres internes. Ente les primeres tarien l'esporgu de la prensa, que va convirtise nel principal mediu de difusión de la lliteratura asturiana, la esmolición pola cultura popular y tradicional, y dientru d'ella pola so llingua y lliteratura, que fai qu'ésta se recueya n'antoloxies, l'averamientu de la burguesía lliberal asturiana al tradicionalismu políticu y la so vinculación a la propiedá de la tierra, al través de la reforma agraria, y el so llabor nel enfortu de crear una matriz ideolóxica asturianista, mistificando ya idealizando la nuesa hestoria (covadonguismu...), vezos, llingua, lliteratura, etc. Ente les internes ta la implantación de determinaes idegues llingüístiques qu'apaecieren yá nel XVII, pero qu'algamaren puxu con Humboldt y col movimientu románticu alemán. Pa éstos, les llingües tán relacionaes col enclín espiritual y les costumes d'un pueblu, y per ende dáse tamién un semeyamientu ente'l xeniu d'una llingua y el xeniu de la lliteratura d'un pueblu que s'escribe na mesma. Esto da llugar a un cambiu importante na serie lliteraria asturiana: un pueblu de vida rural, de vezos arcaicos y llingua conservadora y arcaizante, nun pue dar de sí más qu'una lliteratura arcaizante; asina entamen a apaecer nes obres la tópica bucólica (tornes del "Beatus ille", poemes de Domingo Hevia...), el mundiu campesín dexa de ser el llugar dende'l que s'agüeya la realidá, dende'l que se toma la prespetiva o'l puntu de vista y pasa a convirtise n'oxetu poéticu. Asoláyense entós cancios a la vida ideal del campesín, a la tierra na que vive, a lo que

dicen ser los sos vezos, la so moral, la so conceción de la hestoria, l'estáu, la política, etc.

Munchos son los autores d'esti periódicu (Ramón García Alas, Benito Canella Meana, José Napoleón Acebal, Domingo Hevia, Juan Fernández Flórez, Plácido, Jove y Hevia, Justo Alvarez Amandi...) pero sobre too destaquen tres:

—*Xosé Caveda y Nava* (1796-1882). Home averáu a la burguesía lliberal que dempués se fai conservadora, ye'l qu'entama la distorsión de la serie lliteraria asturiana cola bucolización de la vida del campu (*La vida de l'aldea*), l'emponderamientu de los vezos rurales (*La Cuelma, Los enamoraos de l'aldea*), la introducción del mitu del cuadonguismo (*La batalla de Cuadonga*), la identificación de l'Asturies rural cola monarquía isabelina (*Una aldegana del conceyu de Xixón al príncipe d'Asturies*) y tamién la presencia del tonu melodramáticu na poesía (*El neñu malu*).

—*Xuan María Acebal y Gutiérrez* (1815-1895). Ye'l poeta de la descripción paisaxística y de la visión idílica del mundiu rural, al empar que d'una poesía asturiana del XIX y XX. Son obres d'Acebal *Cantar y más cantar, La Fonte de Fascura, Reffugium peccatorum, A María Inmaculada...*

—*Teodoro Cuesta* (1829-1895). Poeta qu'escribió abondo n'asturianu. Al llau de toa una riestra de poesíes tópiques dientru de la época, sobresal Teodoro Cuesta por ser el poeta que recupera la veta festiva y erótica entamada por "Marirreguera" y pol gran dominiu que tien de la llingua asturiana y de los estilemes propios de la so tradición lliteraria. Véase *Munchu güeyu, Andalucía y Asturias*, o les sos Poesíes Completes.

La serie lliteraria asturiana acorripiase nestes dómines, y por bastante tiempu, nel bucolismu arcaizante y el costumismu, ensin embargu surden tamién dalgunos entamos minoritarios de tresformación de la llingua asturiana d'aldegana'n culta; perequí diríen los artículos, en prosa, so la minería, de Juan Fernández Flórez ("Drechu Constitucional, 1862,..."), y el llabor del obispu Manuel Fernández Castro que tornó al asturianu *L'Evanxeliu sigún San Mateo* (1861), y la bula so la inmaculada Conceción de la Virxen ente 1863-1868, pero la prosa culta nun s'empunxo y foi al debalu, quiciabes pola fuercia interna de la serie, tres lo costumista (cuentos de Enriqueta G. Rubín) o lo crítico-satírico (*El catecismu del llabrador*, 1891, de A. Fernández Martínez).

C) PRIMER INTENTU D'AVERAMIENU DE LA SERIE LLITERARIA ASTURIANA A PATRONES ESTETICOS DOMINANTES NA LLITERATURA CULTA PENINSULAR (1895-1936)

Mayoritariamente nesta estaya síguense los finxos yá entamaos nel periodu anterior, amás sofitalos el triunfu, a nivel del Estáu, del sainete, del xéneru chicu, etc.

Na poesía, entovía dominante, descendólquense les temes, les formes estilístiques y métriques que yá se fexeren tópiques. Equí tán los "Pepín Quevedo" (1848-1911), Perfecto Fernández Usatorre (1847-1911), José Manuel García González —"Marcos del Torniello"— (1853-1938), Francisco González Prieto (1859-1937), Fabriciano González García (1865-1950)... y un llargu etc.

Nel teatru emponse con puxu, nos 30 primeros años del sieglu XX, el llamáu Tea-

tru Rexonal Asturianu y de la Naturaleza; un teatru costumista, melodramáticu, non convencional, diglósicu, que va tener n'Emilio Robles Muñiz, "Pachín de Melás" (1877-1938), el so principal autor y na Compañía Asturiana'l so principal mediu de difusión.

Na prosa, ente otres coses del mesmu sen, tán *Les Charles...* con sabor localista xixonés de Alfredo García, "Adeflor" (1876-1959).

Non too, ensin embargu, ye lliteratura aldeaniega; col sieglu XX hai un xurdimientu de lo nacional y lo rexonal, al qu'Asturies nun ye ayena: alcontramos asina nel nuesu suelu La Liga pro-Asturies, más proteccionista qu'otra cosa, *El Catecismu Rexonalista* de 1918, la Fiesta de la Poesía Asturiana, fecha nel añu 1923, nel Teatru Xovellanos (¿Un intentu de Xuegos Florales?), pero sobre too alcontramos dalgunos poetas, pocos, qu'unque nun supieren ver ñidío lo que queríen, al menos xuncieren la lliteratura asturiana col moviminetu novecentista que taba dándose n'España y especialmente'n Cataluña. Si ente les carauterístiques del noucentisme catalán tán el clasicismu per un llau y el modernismu pel otru (musicalidá, maxa, simbolismu...) toes elles atópense'n *Nel y flor* y en *La Fonte del Cai*, obres de Xosé García Peláez (1864-1928); clasicismu tamién, xunto a tonu melancólicu alcontramos nel Padre Galo Fernández, "Fernán Coronas" (1884-1939).

Son, sobre too, estos dos poetas los qu'ufierten una nueva llinia, siempre minoritaria dientru de la serie lliteraria asturiana, a ellos, quiciabis, hubiere que xunir a Enrique García Rendueles (1880-1955), autor de poesíes de tonos románticos, defensor ardiente de la normalización de la nuesa llingua y editor de *Los Nuevos bablistas*, antoloxía de lliteratura asturiana.

D) TORNA A LA LLITERATURA DE VEZOS Y PODRECIMIENTO DE LA MESMA (1943-1973)

Tres la guerra civil reñaz otra vegada la lliteratura de vezos, lo primero qu'entama espozigar ye'l sainete y el monólogu nel que predomina la simplayada bufa y chocarrera; asina nel añu 1943 asoláyase *Abeyón* de Eloy Fernández Caravera, síguenlu dempués Angel Menéndez Blanco, Emilio Palacios, Eladio Verde...

La poesía tamién surde coles mesmes carauterístiques; la burlla ta presente nos llibros de versos d'Antonio García Oliveros, *Cuentiquinos del escañu* (1943), de Muñiz García Robes, *Tarronazos y Caxigalines* (1953), etc.

La prosa, anque esperta más tardi, va tamién a la gueta del personaxe prototípicu, del paisanaxe; exemplu: *Coses de Xilimbra* (1949) de José María Malgor.

Nesti períodu la lliteratura asturiana algama los momentos de la so mayor degradación. Tampocu s'atopa nestes dómines dengún movimientu que sofite la normalización de la nuesa llingua; muérganos comu la Universidá d'Uviéu, IDEA miren al asturianu con güeyos arqueolóxicos, folkloristes o filolóxicos.

Sólo dalgunos autores merecen tenese'n cuenta: Constantino Cabal (1877-1967) pol so poemariu *L'alborá de los malvises* (1951), Matías Conde (1896) por *Sol en los Pomares* (1948), y sobre too "Manfer de la Llera", X. Manuel d'Andrés (1918), que fai una

poesía eminentemente social, y Lorenzo Novo Mier (1917), autor de cuentos, poemas y d'un dicionariu de la llingua asturiana; dambos escritores faen de ponte ente'l llabor de los novecentistes y de los escritores xóvenes de la estaya que va venir.

II. LA LLITERATURA ASTURIANA GÜEI (1974-1987). DE LA NORMALIZACION LINGÜÍSTICA AL AFITAMIENTU D'UNA SERIE LLITERARIA ASTURIANA AUTONOMA Y UNIVERSAL

Un grupu d'intelctuales asturianos, profesores dalgunos d'ellos, danse cuenta de la importancia que tien la normalización de la llingua como finxu pal xurdimientu d'una verdadera concencia autonomista y d'una verdadera lliteratura n'asturiano, asina ñaz Conceyu Bable, qu'entama a espublizar les sos opiniones na revisa *Asturias Semanal* dende l'añu 1974 al 1977; mentantu, danse otros fechos notables: asoleyamientu d'un dicionariu asturianu (1975), de la obra de Xosé LLuis García Arias, *Bable y Regionalismo* (1975), estudiu sociolingüísticu de la realidá asturiana, d'una *Gramática bable* (1976); too ello sofita'l llabor de Conceyu Bable, llabor empobináu, sobremanera, a formar llingüísticamente a la xente y a frañar los tópicos dominantes so la nuesa cultura, llingua y hestoria.

Anque *Asturias Semanal* pieslla nel 1977, el trabayu fechu dexa posu y nesi mesmu añu entama apaecer una lliteratura asturiana que tien mui poco que ver cola anterior; per otru llau algámase un pesu social que se fai notar nel ámbetu de la política y que fai que les reivindicaciones asturianistes (ente elles la llingua) tean presentes nes campañes eletorales. Frutu d'esti puxu ye la creación el 15 d'avientu de 1980 pol Conseyu Rexonal d'Asturies de l'*Academia de la Llingua Asturiana*. L'Academia'n pallabres del so presidente García Arias "...empobínase d'un llau a la investigación de la llingua (y d'ehí qu'entame les *Xornaes d'estudiu*), a la so normativización (*Normes Ortográfiques*, 1981) al espardiminetu y concencia llingüística (*Lletres Asturianas*, el so Boletín Oficial), a la escolarización (preparación del profesoráu y colección Escolín). Completa'l so trabayu pidiendo al Gobiernu del Principáu un Decretu de Billingüismu y la presencia de la llingua nos medios de comunicación". Comu consecuencia del trabayu de l'Academia güei 5.123 escolinos reciben clases d'asturianu, 82 profesores imparten eses clases y 200 son especialistas na nuesa llingua. L'Academia ufierta güei nueves colecciones de llibros, comu la Colección *Llibrería Académica*, onde s'asoleyen les obres de los autores del momentu, asina comu tornes de Safo, San Xuan..., la Colección *Collecha Asoleyada*, la Colección Cuquiellu; tien tamién varios premios lliterarios y tien l'enfotu de todar a Asturies d'una toponimia al dereches.

Otros muérganos collaboren tamién nel desendolcu la nuesa lliteratura; vamos nomar sólo ún de los más importantes, la Conseyería de Cultura, pol sofitu que supón el so premiu "Xosefa Xovellanos" pal consoldamientu la narrativa.

Esti ye l'ámbetu nel que la serie lliteraria asturiana incorpora nueves formes, lloñe de la diglosia y de los tópicos ruralizantes. Vamos entrar na so descripción, dexando a un llau los trabayos d'investigación escritos n'asturianu, artículos, etc., pa falar sólo de les tres modalidades clásiques: poesía, narrativa, teatru.

Ente los autores d'estes dómines, alcontramos dos grupos, a los que separtamos, más que pola so edá, pol momentu nel qu'entamen asoleyar la so obra. Dientru del primer grupu tarién los qu'espulicen enantes de 1982, ñacen ente 1940-60; equí tarién Felipe Prieto (1941), Xuan Xosé Sánchez Vicente (1949), Roberto González Quevedo (1953), Carlos Rubiera (1956), Miguel Solís Santos (1956), Vicente García Oliva (1944), Manuel Asur (1947).

Nel segundu grupu tarién los qu'asoleyen dempués de 1982, son más xóvenes: Berta Piñán (1963), Adolfo Camilo Díaz López (1963), Xuan Bello (1965), aunque tamién hai dalgún más vieyu, pero que la so obra tien una apaición tardiega: Pablo Ardisana (1940), Concha Quintana (1952), Andrés Solar (1955-1984).

A) POESÍA:

La carauterística principal de la poesía ye la so diversificación, carauterística, ésta, común cola poesía'n castellán, sobre too tres l'esfardanamientu del enfotu vanguardista de "los novísimos" de los años 70. Güei, por tanto, la poesía asturiana va dende la temática social a la esistencial, pasando, amás, per una poesía amorosa, surrealista, material y neoveneciana.

Dientru de la poesía esistencial, con dalgún toque surrealista, taría Manuel Asur, qu'entama faciendo una poesía civico-sosial (*Cancios y poemas pa un riscar* —1977—, *Camín del cumal fonderu* —1978—) p'asitiase dempués no esistencial-surrealista (*Vívase de oyés* —1979—, *La destrucción del poeta* —1984—).

La poesía, que tien comu oxetu del su discursu la cultura material y el mundiu míticu asturianu, tien comu representantes a Felipe Prieto, autor d'*Esbilla* (1980), llibru de poemes nos que s'entemez lo social, cola cultura popular y tradicional, y too ello con una llingua enllena d'imáxenes. L'otru poeta ye Roberto González Quevedo, qu'espulizó dalgún llibru xunto cola so ma; la so poesía ye formalmente más clásica, al empar que sentimental, sensitiva ya intimista y da llugar nella al mundiu míticu (*Poesías ya cuentus* —1980—, *Poesías ya hestorias* —1980—, ... *Xeitus* —1985—).

La riestra de poetas nos que s'alcuentra la temática amorosa ye más numberosa. Citamos los más conocíos: Pablo Ardisana, poeta del amor y del paisaxe, comu pue vese nel so llibru *Armonía d'Anxélica Sirena* (1986); Berta Piñán, con un poemariu, *Al abellu les besties* (1986), enllenu d'erotismu y sensorialidá de corte neoveneciana; Concha Quintana, que tien cuasi tola so poesía asoleyada na revista *Lletres Asturianes*, ye una poetisa qu'ufierta l'amor con imáxenes cencielles, pero de gran fuercia lírica y que s'empobinen a los sintíos. Xuan Bello Fernán tien tamién dalgún poema amorosu, aunque la so temática ye más amplia, comu pue vese nel so llibru *Nel cuartu amariellu* (1982) y nos poemas orixinales y tornes de Pessoa, etc., asoleyaos en *Lletres Asturianes*. Ye, Xuan Bello, poeta de gran formación, nel que se noten les influencies de los

novísimos y los sos maestros Pessoa, Kavafis..., poesía, pues, decadente, sensorial, con dalgún qu'otru toque eróticu.

Dientru de la poesía social ta'l llibru *Obres inédites* (1986) de Andrés Solar, una poesía cenciella, direuta, reflexu del mundiu'n tolos sos aspeutos.

Dexamos pal final a un poeta yá consagrau, el meyor de toos, Xuan Xosé Sánchez Vicente, home qu'escrime tamién narrativa y teatru, amás del so llabor investigador nel tarrén lliterariu y llingüísticu. Tien asoleyaos dos llibros: *Camín de señardaes* (1980) y *Poemes de Xixón* (1981); nellos atropa toles temes, dende los cancios populares a la poesía esistencial y social.

Amás de los poetas nos que mos detuvimos, alcuéntrense otros que vamos a numberar: Nel Amaro, Monchu Díaz, Xuan Alvarez, Antonio García, Sabel de Faustita, Emilio Somoano, etc.

B) LA NARRATIVA:

L'afitamientu de la prosa foi ún de los enfotos, dende'l primer momentu, pa los homes qu'entamaren Conceyu Bable, d'ehí que sofítaren l'apaición de concursos de cuentos y narrativa nuna xera empobinada a llograr la novela n'asturianu. Nesi camín hacia la novela alcontramos estos nomes:

- Miguel Solís Santos, que gana nel añu 1977 el premiu de cuentos de Conceyu Bable con *L'últimu home*, sigue dempués *Nel requexu escuru* (1981), nel que se dexa ver yá la so afición a lo misterioso. *Les llamuergues doraes* (1982) ye'l primer intentu de novela curta. L'asuntu de la mesma ta tamién asitiáu nun mundiu, nel qu'embaxo la cotidianeidá alcuéntrase una llocura a puntu d'España. Cola intriga y cola tensión ye colo que xuega Solís pa facer la trama d'esti rellatu. Finalmente *El trunfu prietu* (1985) ye una novela neogótica, esotérica, enllena d'endemonios, con una trama recargada que-y fai perder del so valir.

- Carlos Rubiera: Tres la so esperiencia comu escritor de cuentos (*Cuentos curtos —1977—*, *Cuentos de tres la guerra —1981—*) algama'l premiu "Xosefa Xovellanos" de narrativa con *Nublu de mar y de distancia* (1983), la meyor novela escrita hasta güei'n llingua asturiana. Nesti rellatu interiorízase la realidá sociopolítica vivida nos años del posfranquismu, nel momentu de coincidencia col triunfu de la revolución sandinista; too ello ufiértase-y al lletor al través de la técnica epistolar y d'una trama basada nel triángulu amorosu. Esti plantiyamientu fai que na novela prime lo sentimental y sicolóxicu so lo social, que s'esllea nel mundiu íntimu de los personaxes. Diariu y cartes, formes d'espresión emplegaes, trespasen al lletor les moliciones de los personaxes, faen que cuerra'l rellatu y dan una visión suxetiva de la realidá.

- Xuan Xosé Sánchez Vicente, home polifacéticu comu yá diximos, tien un llibru de cuentos *Cuentos de llingua afilada* (1984), cuentos de tema variáu, pero enllenos de señardá pola tierra, con unos personaxes inxenuos y al empar críticos, que sobreviven nun mundiu hostil; esto fai que dalgunos d'ellos s'asemeyen a los de Clarín. La otra obra ye la novela *La muerte amiya de nueche* (1984), premiu tamién "Xosefa Xovellanos"; equí l'autor siguiendo'l modelu del rellatu policiacu ufierta una visión pano-

rámica del mundiu cultural asturianu; por tanto, tres los personaxes de la narración, escuéndense persones reales, de carne y güesu; ye, pues, una novela testimoniu.

Xuan Xosé nesta narración quier dir más lloñe que Carlos Rubiera, quier algar yá la forma de novela, atrévese col monólogu interior y ciertos pasaxes asemeyen a dalgunos de *Tiempo de Silencio*; ensin embargu nun llogra nin la unidá, nin l'encantu de *Nublu de mar y de distancia*.

La narración d'aventures fai tamién la so apaición na nuesa llingua; ye una narrativa pa xóvenes; nesa llínea va Vicente García Oliva con obres comu *Fontenebrosa: el reinu de los silentes* (1984), novela un tantu dualista (bonos y malos), mundios suteráneos, desapaiciones, final feliz...

L'aventura nel ámbetu de la ciencia ficción ta presente na novela d'Adolfo Camilo Díaz López *Añada pa un güeyu muertu* (1986), permíu "Xosefa Xovellanos".

C) TEATRU:

Falar de teatru ye muncho más difícil, porque nesti xéneru nun ye sólo l'autor el que tien que ver, sinón qu'intervienen otros factores (compañíes, teatros, sofitos oficiales, etc.), y, amás, viviérese'n tol estáu español un momentu nel que se falaba de continuo de la crisis del teatru.

Obres que ruempan col teatru tradicional asturianu hailes, aunque poques; quicia-bis los autores nun s'animen ante les torgues pa estrenar; asina y too ahí ta la obra *El Pelayu* (1985) de Xuan Xosé Sánchez Vicente, obra na que se fai una revisión d'esti míticu personaxe de la hestoria astur, o les obres vanguardistes *El ruín* (1983) d'Adolfo Camilo Díaz López, *Los sueños de Pitomito* (1984) de Manuel Asur, y el llabor d'una compañía teatral "Telón de Fondo" que ta portando *La confesión*, obra de Bernardo Santareno, tornada por Carlos Rubiera, polos escenarios asturianos.

Güei cola creación del "Instituto del teatro y de las Artes escénicas de Asturias", muérganu dependiente de la Consejería de Cultura del Gobiernu del Principáu d'Asturies, esperamos qu'ęsti s'alcuerde de que tamién esiste un teatru'n llingua asturiana, a fin de da-y los sofitos necesarios.